

Sisäisen turvallisuuden rahasto (engl. Internal Security Fund, ISF)

ESITYS EU:N SISÄISEN TURVALLISUUDEN RAHASTON TOIMEENPANOSUUNNITELMAKSI VUOSILLE 2022 – 2023

Tausta

EU:n sisäisen turvallisuuden rahastoa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1149 artiklan 13 mukaan rahastolle laaditaan kansallinen ohjelma. Ohjelma on strateginen asiakirja, jossa kuvataan yleisesti kansalliset tarpeet rahaston toimialalla, niitä koskevat tavoitteet, suunnitellut toimet, odotettavissa olevat tulokset ja tuloksellisuutta mittaavat indikaattorit ohjelmakauden aikana sekä suunniteltu rahoituksen jakautuminen.

Valtioneuvosto on hyväksynyt 11.11.2021 esityksen sisäisen turvallisuuden rahaston ohjelmaksi ohjelmakaudelle 2021-2027. Euroopan komissio hyväksyi Suomen ohjelman 29.7.2022.

Sisäasioiden rahastoja ohjelmakaudella 2021-2027 koskevan lain (1125/2021) 5 §:n ja rahastoja koskevan valtioneuvoston asetuksen 119/2022 3 §:n mukaan sisäministeriö valmistelee seurantakomiteaa kuultuaan ehdotuksen ohjelmaa täytäntöönpanevaksi toimeenpanosuunnitelmaksi.

Toimeenpanosuunnitelman avulla halutaan varmistaa rahaston ohjelman suunnitelmallinen ja vaikuttavuuteen tähtäävä toimeenpano sekä kuvata ohjelman toimeenpanon etenemistä. Toimeenpanosuunnitelma laaditaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja sitä päivitetään kerran vuodessa.

Toimeenpanosuunnitelma on laadittu tiiviissä yhteistyössä rahaston toimeenpanon kannalta oleellisten hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa, huomioiden ajankohtaiset, ohjelman toimeenpanoa ja tuloksellisuutta edistävät tarpeet sekä käynnissä olevat hankkeet tai toiminnot. Suunnitelman valmistelussa on huomioitu myös rahaston ja sen tavoitteiden kannalta merkityksellisten Euroopan unionin muiden rahoitusvälineiden ja -ohjelmien sisällöt. Toimeenpanosuunnitelman 2022-2023 luonnos on käsitelty rahaston seurantakomiteassa 12.4.2022.

Toimeenpanosuunnitelman keskeinen sisältö

Toimeenpanosuunnitelma sisältää kuvaukset ohjelman mukaisista avustettavista toimista, niiden keskeisistä päämääristä ja päämäärien edistämiseksi tuettavasta toiminnasta sekä toiminnan tulostavoitteista ja mittareista. Toimeenpanosuunnitelmassa annetaan myös kuvaus mahdollisista avustuksen saajista, myönnettävistä avustusosuuksista sekä muusta EU-rahoituksesta, jonka kanssa toimintaa yhteensovitetään. Sisäisen turvallisuuden rahaston toimeenpanossa seurataan mm. rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen, oikeusalan rahoitusohjelman ja elpymis- ja palautumistukivälineen toteutusta synergioiden löytämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi. Lisäksi toimeenpanosuunnitelmassa voidaan määritellä toimien hakuun avaamisen aikataulu sekä tarvittaessa ohjelmaan sisältyvän rahoituksen tarkempi kohdentaminen. Toimeenpanosuunnitelman ensimmäisestä päivytyksestä lähtien suunnitelma sisältää myös kuvauksen ohjelman toimeenpanon etenemisestä.

Sisäisen turvallisuuden rahaston tavoitteena on työkalujen, toimintatapojen, yhteistyön ja tilannekuvan kehittäminen rajat ylittävien rikosten torjumiseksi ja tutkimiseksi, kriisinsietokyvyn ja

uusiin uhkiin varautumisen vahvistamiseksi, turvallisuutta heikentävien ilmiöiden ennaltaehkäisemiseksi sekä uhrien suojelemisen kehittämiseksi. Rahasto jakaantuu kolmeen rahastoa koskevassa EU-asetuksessa määriteltyyn erityistavoitteeseen.

Erityistavoite 1: Parannetaan ja helpotetaan tietojenvaihtoa toimivaltaisten viranomaisten ja asiaankuuluvien unionin elinten ja laitosten välillä ja sisällä sekä tarvittaessa kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa

Rahaston tuella edistetään digitalisaatiota laajasti sisäisen turvallisuuden ja rikosprosessin kannalta keskeisten viranomaisten toiminnassa hyödyntäen mm. automatiikkaa, nykyaikaista ohjelmistorobotiikkaa, tekoälyä ja koneoppimisprosesseja. Lisäksi tehostetaan tietoturvallista tiedonhakua, tiedonvaihtoa ja tilannekuvan muodostamista. Toimia EU-laajuisen tietojärjestelmien käyttöönottamiseksi ja yhteentoimivuuden rakentamiseksi jatketaan sekä toteutetaan Schengen-arvioinnin edellyttämät muutokset tietojenvaihtoon liittyen. Operatiivisella tuella katetaan tietojenvaihtoa tukevien kansallisten tietojärjestelmien ja -verkkojen ylläpidosta ja käyttötuesta aiheutuvia kuluja sekä henkilöstömenoja.

Erityistavoite 2: Parannetaan ja tehostetaan rajat ylittävää yhteistyötä, myös terrorismiin ja vakavaan ja järjestäytyneeseen rajat ylittävään rikollisuuteen liittyviä yhteisiä operaatioita toimivaltaisten viranomaisten välillä

Rahaston rahoituksella tuetaan osallistumista lainvalvontaviranomaisten operatiiviseen yhteistyöhön sekä kehitetään lainvalvontaviranomaisten, muiden toimivaltaisten viranomaisten ja muiden toimijoiden välisiä koordinaatio- ja yhteistyömalleja, verkostoja, tiedonvaihtomenetelmiä ja koulutusta yhteistyön kehittämiseksi sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Operatiivisella tuella katetaan rajat ylittävän vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden ennalta estämisessä, paljastamisessa ja tutkimisessa tarvittavien teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa sekä henkilöstömenoja.

Erityistavoite 3: Tuetaan jäsenvaltioiden valmiuksien vahvistamista rikollisuuden ehkäisemisessä ja torjunnassa

Rahastosta rahoitetaan toimia, joilla kehitetään viranomaisten osaamista ja tietopohjaa liittyen mm. korruption torjuntaan, ihmiskaupan tunnistamiseen, kriittisten infrastruktuurien suojelemaan ja kyberrikollisuuteen, analyysiosaamiseen ja erityistilanteiden johtamiseen. Rahaston tuella kehitetään myös yhteistyötä, hyvien käytäntöjen jakamista ja toimintamalleja viranomaisten kesken sekä yhteistyössä yksityisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestökentän kanssa. Toimet voivat koskea lähes kaikkia ohjelman teemoja, kuten kyberrikollisuus, huumausaineet, radikalisoituminen, rahanpesu, ihmiskauppa tai uhrien suojeleminen. Lisäksi rahoitusta käytetään tuki-, suojele- ja tiedottamistoimien sekä toimintamallien kehittämiseen todistajien, väärinkäytösten paljastajien ja

rikoksen uhrien tukemista varten. Rahaston tuella toteutetaan myös viranomaisten kaluston, välineistön, varusteiden ja muun infrastruktuurin hankintoja sekä toimia kriittisen infrastruktuurin ja kansalaisten suojaamiseksi.

Operatiivisella tuella katetaan rajat ylittävän vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden ennalta estämisessä, paljastamisessa ja tutkimisessa tarvittavien teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa sekä henkilöstömenoja.

Rahaston temaattinen väline

Rahastoon sisältyy erillinen temaattinen rahoitusväline, jonka avulla on tarkoitus vastata kiireellisiin tarpeisiin ja politiikassa ja unionin painopisteissä tapahtuviin muutoksiin sekä kohdentaa rahoitusta toimiin, joilla on suurta lisäarvoa unionin kannalta. Rahoitus jaetaan komission työohjelmien mukaisesti ja osa siitä voidaan panna täytäntöön myös jäsenvaltioiden ohjelmien kautta. Temaattisesta välineestä osoitetaan rahoitusta erityistoimiin, unionin toimiin ja hätäapuun. Rahastoa koskevan asetuksen mukaan temaattiseen välineeseen kohdennetaan ohjelmakaudella yhteensä 579 miljoonaa euroa. Tästä noin 163,41 miljoonaa euroa kohdistuu vuosien 2021-2022 työohjelmaan.

Kansalliseen ohjelmaan ja toimeenpanosuunnitelmaan ei sisälly temaattisen välineen mukaista rahoitusta, mutta sitä voidaan hakea komissiosta ja lisätä ohjelmaan ja toimeenpanosuunnitelmaan ohjelmakauden aikana, mikäli Suomen tarpeita vastaavaa rahoitusta tulee haettavaksi. Temaattisesta välineestä saatavan rahoituksen määrän arvioiminen ei ole tässä vaiheessa mahdollista.

Suomen ohjelman rahoitus

Ohjelmakauden alussa Suomen osuus rahaston rahoituksesta on 36,60 miljoonaa euroa. Erityistavoitteen 1 osuus tästä on 12,09 miljoonaa euroa, erityistavoitteen 2 osuus on 3,80 miljoonaa euroa ja erityistavoitteen 3 osuus on 18,65 miljoonaa euroa. Teknisen avun, jolla katetaan rahastojen toimeenpanoon liittyviä kustannuksia, osuus on 2,07 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 toteutettavan väliarvioinnin yhteydessä on mahdollista saada ohjelmaan lisärahoitusta edellyttäen, että vähintään 10 % alkuperäisestä rahoitusosuudesta on väliarviointiin mennessä haettu maksuun Euroopan komissiolta. Rahastoa koskevan EU-asetuksen mukaan jäsenvaltioiden ohjelmiin kohdennettavan lisärahoituksen määrä on 225 miljoonaa euroa, ja se allokoidaan jäsenvaltioille rahastoa koskevassa asetuksessa määriteltyjen kriteerien perusteella, pohjautuen vuotta 2023 koskeviin tilastotietoihin. Tämän vuoksi jäsenvaltiokohtaisen määrän arvioiminen ei ole tässä vaiheessa mahdollista.